

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра менеджменту охорони здоров'я

**Силабус навчальної дисципліни
«Сучасні психологічні технології соціальної роботи»**

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 120 годин, 4 кредити ЄКТС. 2 рік навчання
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. Кафедра менеджменту охорони здоров'я. Одеса, вул. Пастера, 2а.
Викладач(-і)	професор кафедри, д.псих.н., проф. Литвиненко Ольга Дмитрівна доцент кафедри, к.і.н., доц. Дружкова Ірина Сергіївна доцент кафедри, к.е.н., доц. Кусик Наталія Львівна
Контактна інформація	Довідки за телефонами: Кусик Наталія Львівна, к.е.н., доц., відповідальна за навчально-методичну роботу кафедри 067-728-56-12 E-mail: natalia.kusyk@onmedu.edu.ua Лаборант кафедри 067-970-30-04 E-mail: moz@onmedu.edu.ua Очні консультації: з 14.00 до 16.00 кожного четверга Онлайн - консультації: з 16.00 до 18.00 кожного четверга. Посилання на онлайн - консультацію надається кожній групі під час занять окремо.

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення дисципліни - дисципліна формує у майбутніх психологів знання та практичні навички використання сучасних психологічних технологій у сфері соціальної роботи. Особлива увага приділяється інтеграції методів кризового втручання, коучингу, психологічного консультування, арт- і тілесно-орієнтованих підходів, а також технологій роботи з вразливими категоріями населення.

Опанування дисципліни сприяє розвитку професійних компетентностей у сфері психосоціального супроводу, формуванню етичної свідомості, емоційної стійкості та міждисциплінарного підходу в роботі. Курс готує здобувачів до ефективного застосування сучасних психологічних інструментів у реальних умовах соціально-психологічної практики.

Мета дисципліни: вивчення дисципліни є підготовка здобувачів вищої освіти 2 (магістерського) рівня до майбутньої професійної діяльності у сфері соціальної роботи з використанням сучасних психологічних технологій, спрямованих на підтримку вразливих

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра менеджменту охорони здоров'я

категорій населення, профілактику дезадаптації, відновлення психологічного благополуччя та формування життєстійкості.

Завдання дисципліни:

1. Сформувати вміння застосовувати сучасні психологічні технології у сфері соціальної роботи (коучинг, кризове втручання, арт- і тілесно-орієнтовані методики, нарративний підхід, технології роботи з групами);
2. Ознайомити здобувачів із типологією клієнтів соціальної роботи, особливостями побудови допоміжних відносин та специфікою комунікації в кризових ситуаціях;
3. Розкрити методи і принципи психологічної допомоги в роботі з маргіналізованими та вразливими групами;
4. Сформувати уявлення про особливості міждисциплінарної взаємодії в соціальній роботі, роль психолога в команді;
5. Забезпечити засвоєння етичних норм та принципів відповідальної професійної діяльності у сфері соціальної психології;
6. Сприяти розвитку здатності до саморефлексії, професійного самозростання та емоційної стійкості фахівця.

Очікувані результати:

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати:

- ключові психологічні технології соціальної роботи та специфіку їх застосування в різних контекстах (індивідуальна, групова, кризова, інституційна робота);
- соціально-психологічні особливості клієнтів соціальної сфери (осіб з інвалідністю, постраждалих від насильства, внутрішньо переміщених осіб тощо);
- принципи етичної взаємодії, професійної відповідальності та дотримання прав клієнтів.

Вміти:

- інтегрувати психологічні технології в процес надання соціальної допомоги;
- проводити оцінку психологічного стану клієнта, визначати потреби та розробляти індивідуальні плани підтримки;
- здійснювати ефективну комунікацію, кризове втручання, групову роботу та підтримку клієнтів у складних життєвих обставинах;
- дотримуватись стандартів професійної етики, забезпечувати конфіденційність та повагу до гідності клієнта.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми і методи навчання

Дисципліна буде викладатися у формі лекцій; практичних занять; організації самостійної роботи здобувача.

Методи навчання.

Лекція.

Практичні заняття: словесні методи: бесіда, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій, аналіз кейсів; наочні методи: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації); практичні методи: виконання тестових завдань, вирішення ситуаційних завдань.

Самостійна робота: самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять; самостійне виконання індивідуального завдання, підготовка доповіді та презентації для захисту індивідуального завдання.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра менеджменту охорони здоров'я

Зміст навчальної дисципліни:

Тема 1. Теоретичні засади сучасних психологічних технологій у соціальній роботі

У темі розглядається місце психології в сучасній соціальній роботі та інтеграція міждисциплінарних підходів. Аналізуються основні поняття: соціальна допомога, соціальна підтримка, соціальний супровід. Вивчається еволюція психологічних технологій в контексті соціальної трансформації, їх роль у роботі з кризовими групами. Розглядаються принципи гуманістичного, системного та ресурсно-орієнтованого підходів. Окрему увагу приділено функціям і компетенціям психолога у складі мультидисциплінарної команди.

Тема 2. Технології кризового втручання в соціальній роботі

Вивчаються особливості надання екстреної психологічної допомоги особам, що пережили травматичні події, втрати, насильство або катастрофи. Окреслюються типові етапи кризового втручання: стабілізація, оцінка потреб, планування втручання. Аналізуються техніки короткотривалого консультування, побудова довірливих стосунків із клієнтом у стані дистресу. Розглядаються способи підтримки фахівця в умовах вторинної травматизації та вигорання. Висвітлюються етичні аспекти кризового реагування та конфіденційності.

Тема 3. Психологічний коучинг та його застосування в соціальній практиці

Тема розкриває можливості коучингового підходу в роботі з клієнтами, орієнтованої на розвиток потенціалу та подолання бар'єрів. Описуються основи коучингової взаємодії: постановка цілей, створення зони відповідальності, запитання відкритого типу. Розглядаються практики менторингу, самоактуалізації та розвитку життєстійкості. Досліджується застосування коучингу при роботі з безробітними, молоддю, внутрішньо переміщеними особами. Обговорюється баланс між підтримкою та мотиваційним викликом у допоміжних стосунках.

Тема 4. Арт- і тілесно-орієнтовані технології у соціальній роботі

Аналізується терапевтичний потенціал арт-технологій: малювання, колажу, казкотерапії, фототерапії, музики. Вивчаються способи візуалізації внутрішніх переживань, емоційне розвантаження, зміцнення ідентичності клієнта. Розглядається роль тілесно-орієнтованих підходів у роботі з психосоматикою, травмою, пригніченою енергією. Описуються методи дихальних практик, тілесної усвідомленості, заземлення та безпечного контакту з тілом. Застосування методів у роботі з дітьми, підлітками, особами похилого віку або жертвами насильства є важливим практичним елементом теми.

Тема 5. Психологічні технології роботи з вразливими групами населення

Розглядаються особливості психосоціального супроводу людей, які опинилися в складних життєвих обставинах: ВПО, особи з інвалідністю, учасники бойових дій, жінки, що постраждали від насильства. Аналізується специфіка діагностики запиту, побудова підтримувального середовища, створення індивідуального плану допомоги. Вивчаються технології розвитку адаптивних стратегій, емоційної регуляції, психоедукації. Розглядається роль посередництва та адвокації у захисті прав клієнта. Увага приділяється бар'єрам доступу до допомоги та подоланню стигматизації.

Тема 6. Етичні стандарти, супервізія та професійна саморефлексія фахівця

Тема присвячена етичним нормам і стандартам роботи психолога в соціальній сфері. Описуються принципи добровільності, конфіденційності, поваги до гідності клієнта. Розглядаються ситуації етичної дилеми та алгоритми їх вирішення. Акцент зроблено на необхідності супервізійної підтримки, професійного аналізу складних випадків. Обговорюється роль саморефлексії та індивідуального плану професійного розвитку. Вивчаються техніки профілактики професійного вигорання та збереження емоційної стабільності у фахівця.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра менеджменту охорони здоров'я

Перелік рекомендованої літератури:

Основна:

1. Психологія соціальної роботи: підручник за ред. Ю.М.Швалба . К.: Основа, 2014 448 с.
2. Основи соціальної психології : підручник для закладів вищої освіти / П. П. Горностай, М. М. Слюсаревський, В. О. Татенко, Т. М. Титаренко, Н. В. Хазратова та ін. ; за ред. М. М. Слюсаревського. Київ : Талком, 2018. 580 с.
3. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
4. Соціальні технології: заради чого? яким чином? З яким результатом?: монографія/ Колектив авторів, наук. ред. В.І.Подшивалкіна. Одеса: "Одеський національний університет імені І.І.Мечникова, 2015. 544 с.
5. Johnson, S. M. Character Styles. New York: Norton, W. W. & Company, Inc., 2024. 352 p.
6. Peseschkian N. Positive Psychosomatics. AuthorHouseUK, 2016. 654 p.
7. Positive Psychiatry, Psychotherapy and Psychology. Clinical Applications Editors: E. Messias, H. Peseshkian, C. Cagande. – Switzerland: Springer Nature Switzerland AG, 2020.

Додаткова:

1. Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості: навч. посібник для студентів ВНЗ. К.: «Каравела», 2013. 371 с.
2. Коваленко А. Б., Корнєв М. Н. Соціальна психологія : підручник. Київ : Геопринт, 2006. 400 с.
3. Понятійно-термінологічний словник з соціальної роботи / За ред. І.В. Козубовської, І.І. Миговича. Ужгород, 2001.
4. Вступ до соціальної роботи: навч. посіб. / за ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича. К. : Академвидав, 2005. 304 с.
5. Соціальна робота: в 3 ч. : ч. 1 : Основи соціальної роботи / за ред. Т. Семигіної, І. Григи. К. : Києво-Могилян. акад., 2004. 178 с
6. Соціальна робота: в 3 ч. : ч. 2 : Теорії та методи соціальної роботи / за ред. Т. Семигіної, І. Григи. К. : Києво-Могилян. акад., 2004. 224 с.
7. Соціальна робота: в 3 ч. : ч. 3 : Робота з конкретними групами клієнтів / за ред. Т. Семигіної, І. Григи. К. : Києво-Могилян. акад., 2004. 166 с.
8. Rudestam, K. E. (1982). Experiential groups in theory and practice. Brooks/Cole Pub Co, 318 p.
9. Seligmann, M.E.P. The Effectiveness of Psychotherapy. The Consumer Reports Study. American Psychologist. 50, 965-974, 1995.
10. McWilliams, N. Psychoanalytic Diagnosis: Understanding Personality Structure in the Clinical Process. Guilford Press. New York, 2011. 432 p.
11. Ursano, R. J., Sonnenberg, S. M., Lazar, S. G. Concise Guide to Psychodynamic Psychotherapy: Principles and Techniques of Brief, Intermittent, and Long-Term Psychodynamic Psychotherapy. Washington, D.C.: American Psychiatric Press, 1991. 264 p.

Інформаційні ресурси:

1. Актуальні проблеми психології». Наукові праці Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Режим доступу: <http://appspsychology.org.ua/index.php/ua/dlia-avtoriv>
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра менеджменту охорони здоров'я

3. Психологічна бібліотека Київського Фонду сприяння розвитку психічної культури. Режим доступу: <http://psylib.kiev.ua/>
4. American Psychologist. Journal of American Psychological Association. Режим доступу: <https://www.apa.org/pubs/journals/amp>
5. Journal of Personality and Social Psychology. Journal of American Psychological Association. Режим доступу: <https://www.apa.org/pubs/journals/psp/>
6. Science: (AAAS). Режим доступу: <http://www.sciencemag.org>
7. Taylor & Francis. Режим доступу: <http://www.informaworld.com>
8. ScienceDirect. Режим доступу: www.sciencedirect.com

ОЦІНЮВАННЯ

Форми і методи поточного контролю:

- усний контроль: індивідуальне опитування за питаннями відповідної теми;
- письмовий контроль: оцінювання розв'язання ситуаційних завдань, оцінювання виконання індивідуального завдання;
- тестовий контроль: оцінювання виконання тестових завдань за темами.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач бере активну участь на занятті; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на запитання; бере активну участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей. Тестові завдання виконані в повному обсязі, всі 100% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання – повні та обґрунтовані. Здобувач вільно вирішує ситуаційні завдання, впевнено демонструє практичні навички за темою заняття та вірно інтерпретує отримані дані, висловлює власну креативну думку з теми завдання, демонструє творче мислення.
Добре «4»	Здобувач бере участь на занятті; добре володіє матеріалом; демонструє необхідні знання, але дає відповіді на запитання з деякими помилками; бере участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується основною навчально-методичною та науковою літературою; висловлює власну думку з теми заняття. Тестові завдання виконані в повному обсязі, не менш ніж 70% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання - загалом правильні, проте наявні деякі помилки у визначеннях. Здобувач вірно вирішує ситуаційні завдання, але допускає незначні неточності та демонструє більш стандартизовані практичні навички за темою заняття при вірній інтерпретації отриманих даних, висловлює власну думку з теми завдання, демонструє критичне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач іноді бере участь на занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на практичних заняттях; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел. Тестування виконано в повному обсязі, не менш ніж 50% відповідей є правильними, відповіді на відкриті питання - не логічні, з явними суттєвими помилками у визначеннях. Здобувач не достатньо володіє

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра менеджменту охорони здоров'я

	матеріалом для вирішення ситуаційних завдань, невпевнено демонструє практичні навички за темою заняття та інтерпретує отримані дані з суттєвими помилками, не висловлює свою думку з теми ситуаційного завдання.
Незадовільно «2»	Здобувач не бере участь на занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел. Тестування не виконано. Ситуаційне завдання не виконано.

Форми і методи підсумкового контролю: залік.

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота:

- самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять;
- самостійне виконання індивідуального завдання, підготовка презентації для захисту індивідуального завдання.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

Політика щодо академічної доброчесності:

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра менеджменту охорони здоров'я

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання індивідуального опитування, виконання тестових завдань, оцінки за розв'язання ситуаційних завдань, виконання індивідуального завдання, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (тестових завдань, ситуаційних завдань, індивідуального завдання, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові ситуаційні завдання, індивідуальні завдання, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізнень:

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються. Запізнення на заняття – не припустимі. Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристроїв:

Використання будь-яких мобільних пристроїв заборонено. При порушенні даного пункту здобувач має покинути заняття та в журналі викладач ставить «нб», яку він повинен відпрацювати у загальному порядку.

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії:

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.